

Grzegorz Tokarz

Białoruska twórczość muzyczna w III Rzeczypospolitej : festiwale, koncerty, nagrania

---

Wschodnioznawstwo 4, 69-77

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Grzegorz Tokarz

Białoruska twórczość muzyczna w III Rzeczypospolitej (festiwale, koncerty, nagrania)

Kultura pełni fundamentalną rolę w zachowaniu i rozwoju każdego narodu. Stwierdzić można, iż kwestie związane ze świadomością mają charakter pierwotny, wtórne są rozwiązania o charakterze politycznym i prawnym. Banalnym, acz fundamentalnym stwierdzeniem jest, iż to zmiany w myśli narodu czy społeczności decydują o ich przyszłości. W dotychczasowych badaniach politologicznych kwestia kultury wydawała się być traktowana w sposób drugorzędny. Jednak, odwołując się do myśli starożytnych myślicieli, będących jednocześnie filozofami i twórcami idei politycznych, kwestie związane z artystyczną działalnością odgrywają fundamentalną rolę w polityce. Sam Platon stwierdzał „trzeba się wystrzegać przełomów i nowości w muzyce, bo to w ogóle rzecz niebezpieczna. Nigdy nie zmienia się styl w muzyce bez przewrotu w zasadniczych prawach politycznych”¹.

Autor chciałby zauważyć, że treści dotyczące omawianej przez niego kwestii nie znajdują właściwego odzwierciedlenia w artykułach naukowych czy publicystycznych. Chcąc opisać interesujące go zjawiska musiał skupić się na szeregu źródeł internetowych, biorąc pod uwagę ich zawodność, starał się poszczególnie informacje weryfikować, odwołując się do jak największej ilości informacji zawartych w Internecie².

Ważną imprezą muzyczną mniejszości białoruskiej w Polsce jest Festiwal Poezji Śpiewanej i Piosenki Autorskiej „Jesień Bardów”. Pierwszy raz odbył się w 1993 r., w Bielsku Podlaskim. Pomysłodawcami tegoż Festiwalu były osoby związane ze Związkiem Młodzieży Białoruskiej. Zauważyć przy tym należy, że Bielsk Podlaski jest miastem, gdzie odbywa się większość koncertów, ale odbywają się one również w innych miejscowościach, dość wspomnieć 15 edycję tej

¹ Platon, *Respublica*, cyt. za: W. Tatarkiewicz, *Estetyka starożytna*, Wrocław 1962, t. I, s. 164.

² Tematyka białoruska w Polsce jest podejmowana przez naukowców, w tym kontekście wymienić należy: A. Sadowski, *Narody wielkie i małe. Białorusini w Polsce*, Kraków 1991, i H. Chałupczak, T. Browarek, *Mniejszości narodowe w Polsce*, Lublin 1998, s. 116.

imprezy w 2008 r., kiedy to koncerty miały miejsce w Orli i Hajnówce. Festiwal ten ewoluował pod względem artystycznym, początkowo miał on charakter kameralny, z biegiem czasu artyści występujący na „Jesieni Bardów” zaczęli szukać nowych form muzycznych, pojawiło się wiele eksperymentów muzycznych. Zauważyć także należy, że impreza w Bielsku Podlaskim nie ogranicza się jedynie do występów artystycznych, jej dopełnieniem są kontakty między artystami a słuchaczami, w kuluarach nawiązywane są dyskusje³.

Inną imprezą, na której można usłyszeć muzykę białoruską jest „Siabrouskaja Biasieda”, Międzynarodowy Festiwal Kulturalny. Organizatorem jest Białoruskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne i gmina Gródek (w tej miejscowości odbywa się impreza). Zauważyć należy, że występy o charakterze muzycznym są jednym z wielu elementów tej imprezy, oprócz koncertów zespołów z Polski, Białorusi i Ukrainy, odbywają się na nim także wystawy dzieł autorstwa artystów ludowych. Impreza ta odwołuje się do idei związanych z tradycjami słowiańskimi, ze szczególnym uwzględnieniem przyjacielskiego spotkania, gdzie dominuje muzyka i śpiew. Na Festiwalu tym wykonywane są różne rodzaje muzyki, jest to impreza cykliczna, w 2006 r. odbyła się po raz siódmy⁴.

Następnym ważnym wydarzeniem dla kultury białoruskiej jest Noc Kupały „Kupalle”, którą w 2009 r. w Białowieży obchodzono po raz 25, wzięło w niej udział ponad 20 zespołów folklorystycznych, przyjechali również artyści z Mińska i Grodna. Oprócz koncertów miały miejsca obrzędy starosłowiańskie. Organizatorem było Towarzystwo Kultury Białoruskiej, wspomagane przez Białoruskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne w Polsce i Białowiecki Ośrodek Kultury. Twórcy tej imprezy odwołują się do tradycji słowiańskich, jeszcze przed przyjęciem chrześcijaństwa, Noc Kupały, określana również jako Noc Świętojańska czy Sobótka była świętem ognia, Słońca, wody i Księżycy⁵.

Interesującą imprezą jest Białoruski Festyn Ludowy „Bandarouskaja Haściounia”. Ma ona charakter cykliczny, jej miejscem jest Michałów, gdzie co roku w lipcu mają miejsce koncerty ukazujące folklor białoruski. Zauważyć należy, że impreza ta ma charakter międzynarodowy, występują tam również zespoły zagraniczne. Głównymi organizatorami jest Gminny Ośrodek Kultury w Michałowie oraz Towarzystwo Społeczno-Kulturalne z Białegostoku⁶.

³ M. Żmijewska, *Jesień bardów w Bielsku Podlaskim*, <http://bialystok.gazeta.pl>, (14 II 2010); J. Gościk, *Festiwal gwiazd*, „Czasopis. Białoruskie Pismo Społeczno-Kulturalne”, <http://www.slonko.com.pl/czasopis>, (14 II 2010).

⁴ *Siabrouskaja Biasieda*, <http://bialystok.gazeta.pl>, (14 II 2010); *Siabrouskaja Biasieda*, <http://www.janow.e-kultura.pl>, (14 II 2010); *Międzynarodowe Polsko-Białoruskie Spotkania Kulturalne „Siabrouskaja Biasieda”*, <http://www.turystyka.wrotapodlasia.pl>, (22 II 2010).

⁵ *Noc Kupały 2009*, <http://www.bialowieza.gmina.pl>; K. Kościwicz, *Noc Świętojańska w Białowieży po raz 25!*, <http://www.poranny.pl>, (14 II 2010).

⁶ *Bandarouskaja Haściounia*, <http://www.magiapodlasia.pl>, (22 II 2010).

W lipcu 2007 r. wystąpiły tam takie zespoły jak: Singers, Kres (Michałów), Lider, Krynica, Kałaski (Białystok), Rozśpiewany Gródek (Grodno) i zespół z Białorusi Wiasielle z siedzibą w Wołkowysku⁷.

Innym spotkaniem, na którym można usłyszeć muzykę białoruską są Muzyczne Dialogi nad Bugiem, w 2008 r. odbyła się ta impreza po raz 18., organizatorem jest miasto i gmina Mielnik oraz Starostwo Powiatowe w Siemiatyczach. Zauważyć należy, że celem organizatorów jest pokazanie szeroko rozumianej kultury, tworzonej przez mniejszości narodowe. Dość stwierdzić, że w 2007 r. uczestniczyło w tej imprezie około 20 zespołów, które przyjechały z Polski, Białorusi, Ukrainy, Litwy czy Czech. Wspomnieć należy, że oprócz występów muzycznych mają tam miejsce także różnego rodzaju wydarzenia o charakterze kulturalnym i rozrywkowym. Rok później (2008) występowały tam zespoły reprezentujące kulturę romską (Vasyl Junior i Cygańskie Gwiazdy), grecką (Dymitris Zorbas), kaszubską (Ajagore), litewską (Żauwarinis), białoruską (Layland)⁸.

Szczególnie ważnym wydarzeniem jest Międzynarodowy Festiwal Hajnowskie Dni Muzyki Cerkiewnej Hajnówka. Występują na nim chóry z takich krajów jak Białoruś, Ukraina, Rosja, Polska a także Finlandia. Artyści śpiewają w Soborze św. Trójcy w Hajnówce (impreza ta odbywana jest od 20 lat). Kilka podmiotów organizuje te koncerty, wśród nich są Społeczny Komitet Organizacyjny oraz Stowarzyszenie „Miłośnicy Muzyki Cerkiewnej”. Zauważyć należy, że patronem honorowym tej imprezy został prezydent Polski⁹.

Przez wiele lat trwania tej imprezy uczestniczyło w niej wiele zespołów – chórów z Białorusi, wymienić należy Chór parafii św. Mikołaja z Brześcia, Chór Kameralny „Dojliłstwa” z Grodna, Państwowy Chór Republiki Białoruś im. G. Szyrmy z Mińska, Państwowy Chór Republiki Białoruś im. G. Citowicza z Mińska, Chór Studentów Państwowego Kolegium Sztuki z Homla czy Chór Prużańskiej dziecięcej Szkoły Artystycznej „Switanak” z Prużan¹⁰. Stwierdzić zatem należy, że zespoły te reprezentowały całą panoramę białoruskiej muzyki cerkiewnej.

Nie należy zapominać o Białostockich Dniach Muzyki Cerkiewnej. Po raz pierwszy odbyły się one w 1997 r., przez dwa lata patronował im arcybiskup

⁷ *Bandarouskaja Haściounia. Program*, <http://www.gokmichalowo.pl>, (14 IV 2010).

⁸ *XVIII Muzyczne Dialogi nad Bugiem*, <http://www.mielnik.com.pl>, (22 II 2010); <http://nowa.magazynswiat.pl>, (22 II 2010).

⁹ *Międzynarodowy Festiwal Hajnowskie Dni Muzyki Cerkiewnej*, <http://www.festiwal.cerkiew.pl>, (15 II 2010).

¹⁰ *Chór parafii św. Mikołaja, Brześć, Białoruś*, <http://www.festiwal.cerkiew.pl>, (15 II 2010); *Chór Kameralny „Dojliłstwa”, Grodna, Białoruś*, <http://www.festiwal.cerkiew.pl>, (15 II 2010); *Państwowy Chór Republiki Białoruś im. G. Szyrmy, Mińsk, Białoruś*, <http://www.festiwal.cerkiew.pl>, (15 II 2010); *Państwowy Chór Republiki Białoruś im. G. Citowicza, Mińsk, Białoruś*, <http://www.festiwal.cerkiew.pl>, (15 II 2010); *Chór Studentów Państwowego Kolegium Sztuki, Homel, Białoruś*, <http://www.festiwal.cerkiew.pl>, (15 II 2010); *Chór Prużańskiej dziecięcej Szkoły Artystycznej „Switanak”, Prużany, Białoruś*, <http://www.festiwal.cerkiew.pl>, (15 II 2010).

Sawa, w 1999 r. patronat przejął Biskup Białostocki i Gdański Jakub. Miejscami występowania chórów są katedra Św. Mikołaja, cerkiew Hagia Sophia i cerkiew św. Ducha. Występują w tych dniach chóry z Białegostoku, ale swoją twórczość przedstawiają również chóry z innych krajów, w 2001 r. w czasie trwania V Białostockich Dni Cerkiewnych wystąpiły chóry z Białorusi, Rosji czy Serbii. Wspomnieć należy, że występ galowy, w odróżnieniu od poprzednich edycji, miał miejsce w Teatrze Dramatycznym im. Aleksandra Węgieerki¹¹.

Ważną imprezą jest Festiwal Piosenki Białoruskiej, w 2009 r. miał już miejsce 16 raz (16 Ogólnopolski Festiwal „Piosenka Białoruska 2009”). Występują tam przedstawiciele folkloru i muzyki estradowej, głównie wykonawcy wywodzący się z mniejszości białoruskiej w Polsce. Organizatorem tej imprezy jest Białoruskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne w Polsce (później także Towarzystwo Kultury Białoruskiej). Na festiwalu tym przyznawane są nagrody za najlepszy występ o charakterze ludowym, folklu opracowanego i muzyki estradowej¹².

Niewątpliwie jedną z najważniejszych imprez, grupujących młodzież białoruską mieszkającą w Polsce i poza jej granicami, jest Festiwal Muzyki Młodej Białorusi. Po raz pierwszy odbył się on w 1990 r., niedaleko Gródka (polana Boryk). Pomysł i realizacja jest autorstwa młodzieży białoruskiej, skupionej w Białoruskim Zrzeszeniu Studentów. O ile przez pierwszy okres swego istnienia trwał dwa dni, to od 2007 r. przedłużono go do trzech. Występujące tam zespoły aspirowały do zdobycia trzech nagród, które przyznawali: Białoruskie Zrzeszenie Studentów, wójt gminy Gródek i studio nagraniowe HERTZ z siedzibą w Białymstoku. Ta ostatnia nagroda jest o tyle ważna, że zespół ją zdobywający mógł nagrać bezpłatnie płytę. Zauważyć przy tym należy, że walka o nagrody odbywała się w pierwszym dniu, w pozostałych występowały polskie i białoruskie zespoły rockowe. W 18 Festiwalu, który po raz pierwszy trwał trzy dni, wystąpiły zespoły z Białorusi: takie jak S.D.M. i „Ludzie Światła”. Przy czym, jak twierdzą sami organizatorzy, nie byłoby możliwe przedłużenie Festiwalu bez pomocy finansowej polskiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Zauważyć należy, że wiele białoruskich zespołów koncertujących na tym festiwalu ma problemy z występowaniem we własnym kraju. Festiwal ten cieszy się powodzeniem na Białorusi, swoją chęć wystąpienia zgłosiło 50 zespołów, z czego wybrano tylko 10. Oprócz zespołów białoruskich na Festiwalu tym swoje koncerty miały grupy polskie, takie jak Armia, KULT, KSU, a także zespoły z takich krajów jak Litwa, Włochy czy Ukraina¹³.

Interesującą inicjatywą było powołanie do życia tzw. Białoruskiej Alternatywy. Miało to miejsce w Krakowie, w 2006 r., przybrało formę inicjatywy społecznej,

¹¹ *Białostockie Dni Muzyki Cerkiewnej*, <http://www.orthodox.bialystok.pl>, (15 II 2010).

¹² *Festiwal „Piosenka Białoruska”*, <http://bialystok.gazeta.pl>, (14 II 2010).

¹³ *Festiwal Muzyki Młodej Białorusi*, <http://fakty.interia.pl>, (14 II 2010); *XX Festiwal Muzyki Młodej Białorusi Basowiszczka 17-18 lipca 2009 r.*, <http://basowiszczka.org>, (14 II 2010); *Basowiszczka*, <http://pl.wikipedia.org>, (14 II 2010).

współpracującej z różnego rodzaju organizacjami pozarządowymi, zarówno tymi z Polski, jak i z zagranicy. Wśród instytucji współpracujących z Białoruską Alternatywą jest między innymi polskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych, a także władze lokalne Krakowa. Twórcy Alternatywy uważają, że rodzima, białoruska kultura jest w państwie białoruskim represjonowana. Decydują o tym głównie powody polityczne. Zadaniem działaczy Alternatywy jest ukazywanie jej obrazu zarówno wśród Polaków, jak i innych nacji. Wiodącą ideą jest podkreślenie, że kultura białoruska jest ważną częścią kultury europejskiej. W tym celu organizuje się wiele koncertów. Jednym z pierwszych, jaki odbył się z inicjatywy Alternatywy w ramach „Białoruskiej Alternatywy w Krakowie”, był występ takich białoruskich zespołów jak NRM, Krama, PomidorOFF (marzec 2007). Zauważyć należy, że aby koncert ten mógł się odbyć, współpracę z Alternatywą nawiązały Parlament Europejski, Polskie Radio, Europejskie Radio dla Białorusi, Centrum Stosunków Międzynarodowych, Fundacja Kultury chrześcijańskiej „ZNAK”, takie czasopisma jak „Tygodnik Powszechny” i „Gazeta Wyborcza”¹⁴.

Alternatywa zajmuje się także organizacją koncertów pojedynczych zespołów czy piosenkarzy-bardów z Białorusi. W tym kontekście wspomnieć można koncert z lipca 2009 r. Zmiciera Wajciuszkiewicza (Kraków). Artysta ten, przedstawiciel tzw. niezależnej sceny muzycznej, w swojej twórczości odwołuje się do współczesnej poezji białoruskiej, czy rytmów folkowych. W jego twórczości możemy znaleźć także akcenty kultury żydowskiej, tatarskiej czy ukraińskiej. Inną inicjatywą było zorganizowanie występu białoruskiego zespołu Gurzuf (Kraków – grudzień 2009). Przez krytyków zespół ten jest uważany za jedną z najciekawszych grup działających w państwie białoruskim. Składa się z dwóch osób, które w swojej muzyce umieszczają elementy klasyki, jazzu, folku, rocka i hip hopu. Dość należy, że zespół ten odnosi duże sukcesy na muzycznej arenie europejskiej (między innymi skomponował muzykę do przedstawienia „Moby Dick” w Teatrze w Magdeburgu). Innym zespołem, reprezentującym odmienne niż wyżej formy muzyczne jest formacja „Camerata”. Białoruska Alternatywa organizowała jego występ w lipcu 2008 r. w Krakowie. Osoby współtworzące tę grupę śpiewają a capella, w ich twórczości znaleźć można odwołania do muzyki klasycznej, ludowej czy jazzu¹⁵.

Ważną inicjatywą Alternatywy było zorganizowanie na przełomie marca i kwietnia 2008 w Krakowie Festiwalu „Białoruski Tydzień w Krakowie”. W jego ramach wystąpiły takie zespoły muzyczne jak Neuro Dubel, ULIS, Dżambimbum, Pałac, Drum Ecstasy, Jar, WZ-orchestra (oprócz koncertów odbywały się inne imprezy kulturalne). Imprezie tej patronowało lub też wspomagało wiele

¹⁴ Białoruska Alternatywa, <http://bialoruskaalternatywa.pl>, (14 II 2010).

¹⁵ *Koncerty realizowane przez Białoruską Alternatywę*, <http://bialoruskaalternatywa.pl>, (14 II 2010).

polskich instytucji, wspomnieć trzeba Prezydenta Miasta Krakowa, Wojewodę Małopolskiego, Akademię Pedagogiczną im. KEN w Krakowie, Państwową Wyższą Szkołę Teatralną im. Ludwika Solskiego w Krakowie, Wschodnioeuropejskie Centrum Demokratyczne, Stowarzyszenie Potomków Sejmu Wielkiego; z ośrodków zagranicznych wymienić należy NGO Ecohome z Białorusi i Ambasadę Królestwa Niderlandów¹⁶.

Szczególne znaczenie miały imprezy znane pod nazwą „Solidarni z Białorusią”. Są to koncerty, które odbywają się od 2006 r., a których inicjatorem jest Inicjatywa Wolna Białoruś (o charakterze stowarzyszenia). Mają miejsce co roku, a występują na nich artyści z Białorusi i Polski. W marcu 2006 r. artyści białoruscy wykonywali swoje utwory oraz piosenki polskie, śpiewane po białorusku. Koncert ten miał być sprzeciwem wobec polityki Aleksandra Łukaszenki. Jednak już rok później pojawił się poważny zgrzyt, otóż część artystów białoruskich nie wystąpiła, gdyż uznała, że zbyt mało ma być wykonanych utworów w języku białoruskim. Jednocześnie wspomnieć należy, że wśród uczestników znaleźli się tacy polscy piosenkarze jak Kasia Nosowska, Muniek Staszczuk, Lech Janerka, Kayah. Data tegoż koncertu również nie była przypadkowa – 25 marzec 2007 r. to ważna rocznica dla Białorusinów (ogłoszenie niepodległości). W marcu następnego roku miał miejsce kolejny koncert, stronę polską reprezentowali między innymi Justyna Steczkowska, Stanisław Sojka, Tomasz Makowiecki. Białoruską natomiast Alaksandar Kulinkowicz, Zmicier Wajciuszkiewicz, Lawon Wolski. W trakcie trwania tej imprezy zbierano fundusze na Liceum Humanistyczne im. Jakuba Kołasa w Mińsku, które zmuszone było przejść do działalności podziemnej. Za uwagę należy, że koncert ten można było obejrzeć w TVP Info i Bielsat TV¹⁷.

W tym kontekście wspomnieć należy o genezie powstania Inicjatywy Wolna Białoruś, jej członkowie twierdzą, że zawiązała się ona w czasie trwania tzw. Pomarańczowej Rewolucji, która wybuchła na Ukrainie. Jej twórcami byli młodzi ludzie, w czasie wyborów na Ukrainie organizujący akcje, których celem było zwycięstwo Juszczenki. Kiedy miała miejsce II tura wyborów osoby te wchodziły w skład Polskiej Misji Obserwacyjnej (Charków i okolice). Za swoje główne zadanie Inicjatywa uznała pomoc dla białoruskiej opozycji, przy czym organizowanie koncertów jest jednym z wielu aspektów działania tej struktury (innymi jest edukacja w dziedzinie dziennikarskiej czy wymiana młodzieży)¹⁸.

Ważną imprezą, w czasie której można usłyszeć muzykę białoruską jest Festiwal Kultury Białoruskiej, który odbywał się we Wrocławiu. W 2006 r. odbyła się trzecia edycja, zmieniono wtedy nazwę na Festiwal Kultury Białoruskiej Teraz Białoruś. Oprócz muzyki odbywają się jego ramach spotkania, prezentacje

¹⁶ *Białoruska Alternatywa*, <http://bialoruskaalternatywa.pl>, (14 II 2010).

¹⁷ *Solidarni z Białorusią*, <http://pl.wikipedia.org>, (14 II 2010).

¹⁸ *Włącz głos dla Białorusi*, <http://www.solidarnizbialorusia.pl>, (14 II 2010).

ukazujące kulturę białorską. III Festiwal uzyskał patronat Prezesa Rady Ministrów Kazimierza Marcinkiewicza. Głównym organizatorem było Kolegium Europy Wschodniej. W czerwcu tego roku na imprezie tej odbył się m.in. koncert uczniów, pobierających naukę w Liceum Jakuba Kołasa, pamiętać przy tym należy, że szkoła ta działa w Mińsku nielegalnie. Inni artyści z Białorusi wykonywali muzykę tradycyjną, obrzędową a także współczesną (Kapela Alesia Losa)¹⁹.

W czasie trwania 4 Festiwalu we Wrocławiu wystąpił zespół rockowy Indiga, grający muzykę współczesną, odbył się również wieczór piosenki autorskiej pieśniarki z Mińska (Taćciana Biełanohaja), czy koncerty muzyki kameralnej (Clas-sic Avantgarde z siedzibą w Mińsku)²⁰.

Zauważyć należy, że we Wrocławiu ma miejsce wiele inicjatyw związanych z muzyką białorską, w czerwcu 2007 r. odbył się koncert Polscy Rockmani dla Białorusi, Czeczenii, Kuby i Tybetu. Oprócz takich polskich twórców jak Stanisław Sojka, Lech Janerka zagrał zespół z Białorusi o nazwie NRM. Jest to jedna z najradykalniej nastawionych wobec rządów na Białorusi formacji, z tego też względu koncertuje w podziemiu. Formacja ta odwołuje się do takich rodzajów muzyki jak funk, hard-core, rap-core oraz rytmów ludowych²¹.

Zauważyć należy, że w III Rzeczypospolitej są wydawane i sprzedawane płyty z utworami niezależnych białoruskich artystów. W tym kontekście wspomnieć należy płytę zatytułowaną „Pod znakiem Orła i Pogoni”, na której swoje utwory wykonuje Andrej Mielnikau. Wspomnieć trzeba, że album ten powstał pod wpływem lektury książki białoruskiego pisarza Sokrata Janowicza pod tym samym tytułem. A. Mielnikau podkreśla zdanie, autorstwa Sokrata Janowicza, iż „Białorusini jako naród formowali się (...) za pośrednictwem Polaków (...) I ja szedłem do uświadomienia sobie mojej białoruskości poprzez ciekawość polskości”. Artysta muzyczny podkreśla, że polskość dopełnia jego tożsamość rosyjsko-białorską. Zauważyć należy, że album ten został wydany dzięki pomocy Kolegium Europy Wschodniej, Ministerstwa Spraw Zagranicznych i władz Wrocławia. Wspomnieć również trzeba, że twórczość tego białoruskiego barda ewoluuje, o ile po odzyskaniu przez Białoruś niepodległości w jego utworach dominowały treści związane z białoruskim eposem bohaterskim, to w drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych pojawiają się silne wątki egzystencjalne. Nadmienić również należy, że autor ten został w 1997 r. przez reżim białoruski aresztowany²².

Wspomnieć można o płycie wydanej w 2008 r., na której znajdują się utwory zespołu Ethno-Trio Troitsa. Jego założycielem jest Ivan Kirczuk, który zajmuje się badaniem kultury białoruskiej, jest antropologiem i etnografem. Zespół, w którym gra jest uważany na najciekawszą i najbardziej znaną grupą wykonującą

¹⁹ 3 Festiwal Kultury Białoruskiej, <http://independent.pl>, (14 IV 2010).

²⁰ Czwarty Festiwal Kultury Białoruskiej, <http://www.wrocek.pl>, (14 IV 2010).

²¹ NRM, <http://independent.pl>, (14 IV 2010).

²² A. Mielnikau, *Pod znakiem Orła i Pogoni*, album wydany w 2009 r.

etno-folk. Album „Sasanka”, wydany w Polsce (Białystok), prezentuje autorskie utwory (wcześniej śpiewano przede wszystkim pieśni ludowe). Znaleźć można na nim utwory inspirowane rockowymi balladami, jazzem, dużo w nich treści mistycznych²³.

Innym interesującym zespołem, który w 2008 r. wydał w Polsce album jest grupa NHS, jest to skrót od Narodnyja Haravyja Spevy, tytuł albumu brzmi „700”. Zespół powstał w Mińsku, muzyka, którą wykonuje jest określana jako modern ethno-jazz. Piosenki ludowe wykonywane są między innymi w aranżacji jazzowej²⁴.

Zauważyć należy, że w III Rzeczypospolitej muzyczna działalność artystów białoruskich, zarówno tych mieszkających w Polsce, jak i w państwie białoruskim jest traktowana bardzo pozytywnie. Polskie instytucje państwowe i samorządowe starają się promować niezależną muzykę białoruską, nie tylko symbolicznie, przejmując np. patronat, ale również finansowo, wspomagając za pomocą różnego rodzaju dotacji. Niewątpliwie jest to związane z założeniami geopolitycznymi polityki polskiej, która, kontynuując myśl Józefa Piłsudskiego, zakłada, iż najlepszym rozwiązaniem dla Polski jest powstanie państw, które oddzielałyby Rzeczypospolitą od Rosji. Zgodnie z tym myśleniem istnienie niezależnych państw Białorusi i Ukrainy jest zgodne z polską racją stanu. Jednak podstawową kwestią jest zaistnienie, w kontekście naszych rozważań, wśród Białorusinów własnej tożsamości narodowej, której fundamentem zawsze jest kultura.

Summary

Grzegorz Tokarz

Belarusian musical art in the Third Republic of Poland (festivals, concerts, recordings)

After 1989, Polish territories launched a series of events, mostly musical, organized by the Belarusian minority in Poland. These were various types of festivals, concerts, publishing initiatives (music). Presented with artistic creation, from the Orthodox Church choirs, folklore through "the new sound". Important was the fact that the events were attended not only by the Belarusian minority, but also musicians residing in Belarus. Invited also people from Ukraine, Russia, the Baltic states. It should be noted that the quantity and quality of events (compared with the People's Republic of Poland) has increased considerably.

²³ *Muzyczne podróże*, <http://pepe.blox.pl>, (12 II 2010).

²⁴ *Ibidem*.

Grzegorz Tokarz – dr nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce, adiunkt w Zakładzie Studiów nad Geopolityką w Instytucie Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Wrocławskiego, członek Zarządu Polskiego Towarzystwa Geopolitycznego.